

Соціальний аудит діяльності громадських об'єднань Запорізької області

Igor Kudinov, Iva Pavlenko, Valeriia Honcharova, Запорізький національний університет

Стаття присвячена проблемі соціального аудиту як соціальної технології регулювання діяльності громадських об'єднань. В основі дослідження – результати моніторингу реєстраційних даних відкритого реєстру громадських формувань та об'єднань Міністерства юстиції України «Реєстр громадських об'єднань» (<http://rgo.informjust.ua/>). Було визначено, що відомості в реєстрі громадських об'єднань структуровано частково. Більша частина громадських об'єднань не надає повної інформації про себе, що дає змогу їх «не помітити» у великій кількості організацій за наявними параметрами пошуку.

Позитивним моментом соціального аудиту є пошук невідповідностей чи помилок в офіційній документації. Тому, чим більше некомпетентність осіб, що ухвалюють рішення про реєстрацію громадського об'єднання (як засновників, так і представників органів реєстрації), тим більше обсяг помилок та порушень в офіційній документації громадського об'єднання.

У цілому було визначено, що стан ведення реєстру громадських об'єднань в Україні вкрай жахливий та потребує повного перегляду та контролю як процедур подання даних, так і процедур розміщення даних на веб-ресурсі у відкритому доступі. Необхідність даних процедур обумовлено не лише необхідністю стандартизації первинної інформації про суб'єктів громадського простору України, а й тому, що інформація з даного реєстру є візитною карткою наших громадських об'єднань, їх рекламою. Чим менше можливість отримати необхідну інформацію, тим менша ймовірність залучення відповідних організацій або спілок до процесів розбудови українського суспільства. Тому всю сукупність розроблених рекомендацій було розділено на три категорії: 1) для громадських об'єднань; 2) для державної влади; 3) для місцевої влади / донорів.

Ключові слова: соціальний аудит, громадське об'єднання, громадська організація, громадська спілка, реєстр громадських об'єднань, Запорізька область.

Social audit of CSOs' activity in Zaporizhzhia region

Igor Kudinov, Iva Pavlenko, Valeriia Honcharova, Zaporizhzhia National University

The article is devoted to the problem of social audit as a social technology for regulating activities of civil society organizations. The aim of the article is to determine optimization directions for CSOs regulation in Zaporizhzhia region. Hypothesis – the greater the incompetence of the decision-makers during registration, the greater quantity of errors and violations in the official register of CSO.

The main research method is document analysis (content analysis). Research objects is registration data on the open CSO data register of the Ministry of Justice of Ukraine “CSO Register” (<http://rgo.informjust.ua/>).

It was determined that the information in the register is structured partially. Most of CSOs do not provide complete information during registration, which leads to situations “not to be found” in a huge number of records based on the existing search parameters.

The positive aspect of social audit is the search for inconsistencies or errors in the official documentation. Therefore, the more incompetence of decision makers during registration (both founders and representatives of the registration authorities), the greater volume of errors and violations in official documentations of CSO.

In general, it was determined that the current state of the CSO register in Ukraine is extremely terrible and requires full revision and control of both the submission procedures and the procedures for the disclosure of data to the web resource for open access. The necessity of these procedures is due not only to the need to standardize the primary information about the subjects of the civil space of Ukraine, but also because information from this register is a visiting card of our CSOs. The less the opportunity to obtain the necessary information, the less likely it is to involve relevant organizations or unions in the processes of building democratic society in Ukraine. Therefore, the whole set of recommendations was divided into three categories: 1) for CSOs; 2) for the government and 3) for local authorities / donors.

Keywords: Social audit, civil union, civil society organization, nongovernmental organization, CSO register, Zaporizhzhia region

Соціальний аудит діяльності громадських об'єднань Запорізької області

Ігорь Кудинов, Іва Павленко, Валерія Гончарова, Запорізький національний університет

Стаття присвячена проблемі соціального аудиту як соціальної технології регулювання діяльності громадських об'єднань. В основі дослідження - результати моніторингу реєстраційних даних відкритого реєстра громадських формувань і об'єднань Міністерства юстиції України «Реєстр громадських об'єднань» (<http://rgo.informjust.ua/>). Було визначено, що дані в реєстрі громадських об'єднань структуровані частково. Велика частина громадських об'єднань не надає повної інформації про себе, що дозволяє їх «не помітити» в великій кількості організацій по наявним параметрам пошуку.

Позитивним моментом соціального аудиту є пошук невідповідностей або помилок в офіційній документації. Тому, чим більше некомпетентність осіб, приймаючих рішення про реєстрацію громадського об'єднання (як учасників, так і представників органів реєстрації), тим більше обсяг помилок і порушень в офіційній документації громадського об'єднання.

В цілому було визначено, що стан ведення реєстра громадських об'єднань в Україні дуже жахливий і потребує повного перегляду і контролю як процедур подання даних, так і процедур розміщення даних на веб-ресурсі в відкритому доступі. Необхідність даних процедур обумовлена не тільки необхідністю стандартизації первинної інформації про суб'єктах громадського простору України, але й тому, що інформація по даному реєстру є візитною карткою наших громадських об'єднань, їх рекламою. Чим менше можливість отримати необхідну інформацію, тим менше ймовірність залучення відповідних організацій або союзів до процесів розвитку українського суспільства. Тому всі розроблені рекомендації були розділені на три категорії: 1) для громадських об'єднань; 2) для державної влади; 3) для місцевої влади / донорів.

Ключові слова: соціальний аудит, громадське об'єднання, громадська організація, громадський союз, реєстр громадських об'єднань, Запорізька область

Постановка проблеми.

Соціальні технології були відомі суспільству протягом багатьох століть. Їх використовували ті, хто намагався змінити суспільство та вплинути на його становлення та розвиток. Соціальні технології в широкому розумінні слід розуміти як діяльність людей, під час якої відбувається реалізація їх задумів, енергії, інтелекту. У більш вузькому тлумаченні це сукупність методів і прийомів реалізації задач взаємодії між людьми або алгоритм соціальної взаємодії, у ході якої соціальний суб'єкт, що бере участь у взаємодії, реалізує власну життєву стратегію по відношенню до інших соціальних суб'єктів, що і формує соціальну дійсність.

Людину, яка впроваджує певну соціальну технологію, за аналогією з технічними науками, називають соціальним технологом (англ. social engineer). У загальному розумінні, соціальний технолог – це фахівець, який володіє теоретичними знаннями, методиками та

практичним досвідом розробки і впровадження соціальних технологій. Соціальні технологи, що існують самі по собі, здебільшого не спроможні здійснити значного впливу на соціальні системи. Тому кращим рішенням для самореалізації соціальних технологів у сучасному суспільстві є об'єднання та легалізація своєї діяльності, щонайменше, у форматі громадського об'єднання.

Важливою умовою розвитку демократичних держав є становлення і розгортання систем суспільних інститутів, що утворюють та об'єднують громадське суспільство. Цими суспільними інститутами є громадські організації. Основною метою їх заснування та діяльності є вплив на розвиток суспільства. За останні п'ять років кількість громадських об'єднань в Україні зросла вдвічі, що актуалізує проблеми ефективного регулювання їх діяльності з боку держави. За умов сучасних децентралізаційних процесів питання регулювання діяльності таких суб'єктів громадянського суспільства як

громадські об'єднання є прерогативою, у першу чергу, регіональних та місцевих органів влади.

Згідно з проведенням опитування громадянської думки [11] в 2018 році не більше 8% українців віком від 18 років беруть активну участь у роботі громадських організацій України. Як правило, це пов'язано, по-перше, з песимізмом і зневірою в здатності на щось впливати. По-друге, серед безлічі офіційно зареєстрованих організацій є так звані «мертві душі» – об'єднання, союзи, що існують тільки на папері. За статистикою, громадських об'єднань в Запорізькій області більше 4000 одиниць (<http://rgo.informjust.ua>), проте, згідно з принципом Парето, тільки 20% з них приносять користь суспільству, а не тільки членам цих організацій, обсягом мінімум 80%. Подолати такі установки і такий стан справ – виклик, що стоїть перед українською владою зокрема, і суспільством у цілому. Є підстави вірити, що відповіддю на нього може стати соціальний аудит діяльності громадських об'єднань. Його метою постає встановлення відповідності діяльності громадських об'єднань та інших соціальних інститутів, інтересам громадян і задачам соціальної політики, а також формування пропозицій відносно досягнення цієї відповідності.

Аналіз досліджень і публікацій.

Проблема дослідження соціального аудиту діяльності громадських об'єднань в Україні безпосередньо пов'язана з темою аудиту взагалі. Що стосується соціального аудиту, то він офіційно як інструмент соціальної відповідальності бізнесу з'явився в 40-х роках XX століття в США у зв'язку з початком регулярного проведення соціальних рейтингів.

У процесі розробки соціального аудиту важливе місце має теорія соціальних технологій, яка представлена більш повною мірою у вітчизняній та зарубіжній науці у напрямі соціального управління. Так, В. Підшивалкіною розглядаються проблеми соціального управління, що базуються на соціальних технологіях. Ю. Сурмін, М. Туленков, М. Лукашевич досліджують можливості та переваги соціальних технологій, їх використання в управлінні політичними і економічними процесами в Україні.

Соціальний аудит є достатньо молодого сферою наукових досліджень в Україні, тому перелік представників цього напрямку

небагатий. А якщо і є, то в більшості випадків це представники економічної науки. Водночас є спроби висвітлити цей феномен з соціологічної точки зору. Так, Л. Полякова, Н. Демків, І. Руденко приділяють увагу окремим аспектам формування соціального аудиту в Україні [15; 18]. О. Шулус, доктор економічних наук, розглядає соціальний аудит як інструмент ефективного регулювання соціоекономічних відносин [24].

Нині апогеєм наукових соціологічних досліджень у сфері соціального аудиту слід вважати праці доктора соціологічних наук О. Мазурика. У 2014 році він захистив дисертаційне дослідження з теми: «Соціальний аудит як сучасна діагностична технологія в управлінській практиці України». У своїх наукових доробках автор вперше здійснив соціологічний аналіз та концептуалізацію феномену соціального аудиту та визначив його як особливий тип сучасного суспільного контролю. Соціальний аудит був визначений як соціальна технологія, та до сфери його об'єктів включені не тільки організації (підприємства), а також галузі, регіони та окремі види документів (соціальних звітів, програм) [10].

З методологічної точки зору невід'ємною частиною досліджень проблеми соціального аудиту громадських об'єднань є роботи, що присвячені методології та методам проведення соціологічних досліджень. У першу чергу ті роботи, в яких розкривається специфіка такого методу збору інформації як аналіз документів (контент-аналіз) [14; 23]. Крім того, основою для практичного етапу дослідження стали роботи І. Косуке «Quantitative Social Science: An Introduction» та У. Чанга «R Graphics Cookbook» [26; 27] та методологічні розробки в сфері соціологічних досліджень ІТ-простору (С. В. Романенко).

Другою складовою є дослідження громадянського суспільства в Україні. Серед дослідників можна визначити дослідження феномену організацій в Україні (Л. М. Хижняк), соціально-політичний маркетинг (О. А. Агарков), соціально-політичне проектування суспільних потреб (Т. І. Бутченко), стратегічне прогнозування процесів та ситуацій (М. А. Лепський). У цьому напрямку можна зробити посилання, наприклад, на соціологічний моніторинг Інституту соціології НАН України, в якому у 2013 році С. Дембіцький описав стан громадської активності в Україні. За тодішніми висновками, активність української громади була дуже низькою [18, с. 113-119].

Більш свіже дослідження стану розвитку

громадського сектору України було проведено Ресурсним центром ГУРТ, зокрема і в Запорізькій області. Дослідження показало, що з 2014 року кількість громадських організацій в Запорізькій області зростає, але у внутрішньому устрої їм не вистачає навичок і знань задля реалізації своєї діяльності. У зовнішньому устрої не регулюється взаємодія із владою, бізнесом та іншими інститутами. Діяльність більшості громадських об'єднань має несистемний характер, базуються більшою мірою на особистих контактах, взаємодія з іншими громадськими організаціями передбачає участь у заходах один одного. У цілому робиться висновок про те, що громадські об'єднання потребують більш чіткого регулювання діяльності [16].

Найбільш наближеними до нашої проблеми у методологічному та теоретичному плані виявилися два дослідження. Перше має безпосереднє відношення до перших років проведення соціального аудиту, а саме визначення вибірки. У нашому випадку вибірку можна було сформулювати лише за допомогою використання веб-ресурсу Міністерства юстиції України «Реєстр громадських об'єднань». Саме особливостями та проблемам роботи з цим веб-сервісом присвячена робота В. Барладима «Реєстр громадських об'єднань як інструмент інформаційної підтримки неформальної освіти: сучасний стан та перспективи використання» [2].

У теоретичному плані основою для нашого дослідження стало дослідження М. Грищенко (2015) «Стан та умови розвитку міських НУО та ініціатив в Маріуполі, Краматорську, Слов'янську». Метою дослідження було виявлення особливостей зміни умов та стратегій розвитку суспільства на заданій місцевості через діяльність громадських об'єднань. В якості емпіричного методу у цьому дослідженні було обрано метод глибинного інтерв'ю з представниками громадських об'єднань зазначених територій. За результатами аналізу була представлена типологія громадських об'єднань Маріуполя, Краматорська, Слов'янська та надані практичні рекомендації щодо оптимізації їх діяльності [4].

Метою даної статті є визначення напрямів оптимізації регулювання діяльності громадських об'єднань Запорізької області.

Виклад основного матеріалу.

У загальному розумінні аудит – це процес, за допомогою якого компетентний незалежний

фахівець накопичує, оцінює свідчення про інформацію для визначення та висловлення думки щодо ступеня та її відповідальності встановленим критеріям. У свою чергу, соціальний аудит – це певна соціальна технологія оцінки та контролю стану соціальних відносин, рівня соціальної відповідальності бізнесу, влади, громадянського суспільства в будь-якій сфері діяльності.

Громадське об'єднання – це об'єднання фізичних чи юридичних осіб з метою задоволення та захисту своїх законних соціальних, економічних, творчих, вікових, національно-культурних, спортивних та інших спільних інтересів. Залежно від того, хто виступає ініціатором створення громадського об'єднання – фізичні чи юридичні особи, виділяють громадські організації (об'єднання фізичних осіб) та громадські спілки (об'єднання юридичних осіб). До цього переліку також відносяться терміни неурядові громадські організації (NGO) та організації або інститути громадянського суспільства (CSO або ІГС).

Дослідження соціального аудиту як інструменту регулювання громадських об'єднань дозволяє стверджувати про його першочергове значення на шляху до належного врядування.

Соціальна роль громадських об'єднань є дуже важливою, оскільки вони мають можливість заохочувати громаду до проведення якісної та ефективної діяльності, заснованої на принципах соціальної відповідальності.

Регулювання діяльності громадських організацій для органів державної влади є однією із умов побудови соціального суспільства, яке допоможе налагоджувати зв'язки з іншими соціальними інститутами. Соціальний аудит як соціальна технологія виступає першочерговим інструментом регулювання діяльності, оскільки на його основі замовники аудиту отримують об'єктивну інформацію про реальний стан розвитку об'єкту аудиту та визначають ефективні заходи щодо оптимізації діяльності.

Для досягнення поставленої мети було проведено моніторингове дослідження стану громадських об'єднань Запорізької області. Вибіркова сукупність складала 3019 одиниць спостереження. Метод дослідження – аналіз документів (контент-аналіз). Основою для вибірки став веб-сервіс Міністерства юстиції України «Реєстр громадських об'єднань» (<http://rgo.informjust.ua/>).

Для проведення контент-аналізу було взято інформацію про реєстраційні картки (див. рис. 1-2) громадських об'єднань та сформовано перелік змінних, що підлягали

фіксації, а саме: реєстраційний номер, назва громадського об'єднання, дата реєстрації, місцезнаходження, спрямованість, статус та ін.

Рис. 1. Початкова форма пошуку

Для аналізу та обробки даних було використано комплекс програмного забезпечення: Microsoft Office Excel (збір, чищення, візуалізація даних) та RStudio (визначення базових статистик, візуалізація даних).

Кожна з отриманих реєстраційних карток громадського об'єднання Запорізької області була розкладена на категорії та одиниці аналізу. Отримані результати аналізу викликали багато питань як до громадських організацій, так і до веб-ресурсу «Реєстр громадських об'єднань».

РЕЕСТР ГРОМАДСЬКИХ ОБ'ЄДНАНЬ				
Кількість записів на сторінці: 50				
Реєстраційний номер запису в Єдиному реєстрі	Стан	Повне найменування (Скорочене найменування)	Номер та дата видачі свідоцтва / дубліката свідоцтва	Дата реєстрації
121100	зарєєстровано	Професійна спілка працівників Аварійно-ремонтних (ПСП Аварійно-ремонтних)		17.08.2008 16:50:12
121285	зарєєстровано	Бердянська перша профспілкова організація "Союз трудових колективів" (СПО)		17.08.2008 17:02:26
139403	зарєєстровано	ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ "ГОЛУБ БОКУС БЕРДІАНСЬКИЙ" (ГО "ГЕБ")	36	25.06.2008 13:35:04
Реєстраційний номер запису 339403 Стан зарєєстровано Тип запису Громадське об'єднання (з статусом юридичної особи) (правна реєстрація) Реєстраційний номер у Реєстрі об'єднань громадян 36 Дата реєстрації у Реєстрі об'єднань громадян 17.08.2008 Повне найменування ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ "ГОЛУБ БОКУС БЕРДІАНСЬКИЙ" Скорочене найменування ГО "ГЕБ" СДРПОУ 36237930 Організаційно-правна форма Громадська організація Статус Місцевий Спрямованість Фактично-співпраця Здійснення підприємницької діяльності ні Номер та дата видачі свідоцтва (дубліката) 36 Місцезнаходження 71112, Запорізька обл., м. Бердянськ, вулиця Морська, будинок 1156 Засновники — Керівні органи — Засоби зв'язку +380504270077 Дата внесення останніх змін 10.03.2017 12:11:44				
139558	в стані припинення	Громадська організація "Бердянська районна рада товариства рятівників на воді"	21	23.06.2008 14:12:15

Рис. 2. Повний реєстраційний запис вибіркового громадського об'єднання

За місцем реєстрації (див. таблиця 1) найбільша кількість громадських об'єднань у м. Запоріжжя – 42,93%. Це обумовлено тим, що Запоріжжя є обласним центром та нараховує найбільшу кількість населення. За даними Державної Служби Статистики України у статистичному щорічнику «Міста та райони Запорізької області за 2017 рік»

на 1 січня 2018 року м. Запоріжжя налічує – 741 496 осіб. Після Запоріжжя знаходиться м. Мелітополь, воно налічує 12,69% громадських організацій.

Найменшу ж кількість громадських організацій мають райони Розівський – 0,40% та Більмацький – 0,20%, при цьому кожен із цих районів має велику наповнюваність постійного населення [20].

Таблиця 1

Розподіл громадських об'єднань за територіальною приналежністю

Район області	%
м. Запоріжжя	42,93%
м. Мелітополь	12,69%
м. Бердянськ	10,33%
м. Енергодар	4,77%
м. Токмак	2,68%
Василівський	2,62%
Вільнянський	2,15%
Приморський	1,95%
Пологівський	1,89%
Запорізький	1,82%
Веселівський	1,76%
Оріхівський	1,62%
Михайлівський	1,59%
Новомиколаївський	1,42%
Мелітопольський	1,16%
Приазовський	1,16%
Якимівський	1,16%
Гуляйпільський	1,13%
Бердянський	0,93%
Чернігівський	0,83%
Кам'янсько-Дніпровський	0,79%
Токмацький	0,76%
Кубишевський	0,73%
Великобілозерський	0,53%
Розівський	0,40%
Більмацький	0,20%

Пошук та відбір організацій проводився за допомогою параметру пошуку (див. рис. 1) «Місцезнаходження», де вказувалися регіон та райони пошуку. Під час формування даних по м. Запоріжжя в цілому виявилось, що веб-ресурс видає помилку «Кількість знайдених записів перевищує 500, уточніть параметри пошуку». З цього виходить, що будь-який користувач не зможе отримати повної інформації про кількість громадських організацій у тому випадку, якщо їх

кількість буде складати більше 500 одиниць. Як виявилось, у реєстрі громадських об'єднань існують записи про громадські організації та спілки, які можуть мати лише один рівень територіальної класифікації. Тобто організація може бути зареєстрованою в м. Запоріжжя, але не віднесеною до певного району міста. Оскільки обсяг можливого пошуку обмежено 500 записами, знайти організацію в регіоні, районі, місті із чисельністю записів більше 500 (для будь-

якого рівня) можливо буде лише за умов наявності інформації про назву (приблизну назву) об'єднання або службових даних. Це є показовим недоліком розробників пошукової системи веб-ресурсу, який не ліквідовано ще з 2014 року [2].

Особистий стан громадських організацій

налічує 90,91% зареєстрованих. Це дає підставу вважати, що на сьогодні дуже багато громадських організацій проводять свою діяльність. За змінною «статус юридичної особи» 84,17% громадських організацій мають статус юридичної особи та 15,83% знаходяться без статусу юридичної особи.

Рис. 3. Організаційно-правова форма громадських об'єднань Запорізької області згідно з реєстром

Стан організаційно-правової форми був розглянутий у двох категоріях: згідно з даними, наданими реєстром, та згідно з аналізом повної назви громадського об'єднання. Остання змінна була створена нами особисто задля порівняння даних, оскільки виявилося, що не

кожна організація має в картці задане поле. За результатами згідно з реєстром налічується 70,82% громадських організацій та 1,36% громадських спілок.

27,82% з них залишаються не визначеними (див. рис. 3-4).

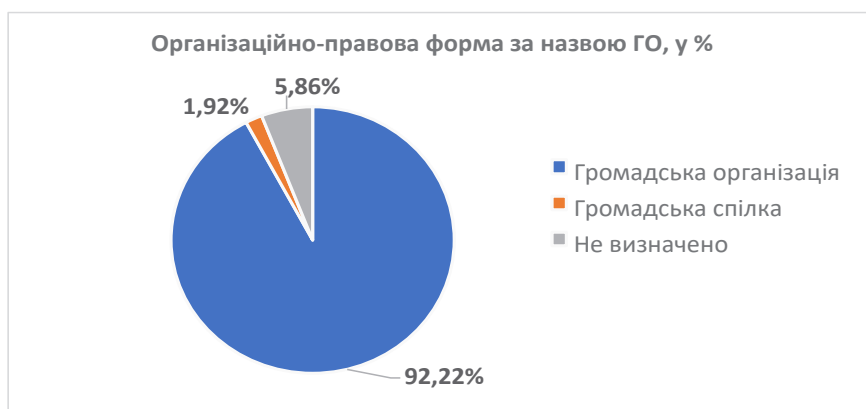

Рис. 4. Організаційно-правова форма громадських об'єднань Запорізької області згідно з офіційною назвою

Аналіз змісту повної назви громадських об'єднань дозволив отримати дещо іншу інформацію: 92,22% – це громадські організації, 1,92% – громадські спілки. 5,86% організацій мають невизначену організаційноправову форму.

Наступна змінна, яку можна умовно

визначити як «Рівень діяльності громадського об'єднання», визначалася способом аналогічним попередньому, а саме – діяльність (статус) за реєстром та діяльність відповідно до повної назви громадського об'єднання. Під рівнем діяльності в нашому випадку розуміється орієнтація громадського

об'єднання на проведення діяльності в рамках села, міста, району міста, району (місцевий); усієї Запорізької області (регіональний); у межах території

України (всеукраїнський) та вихід за межі території України (міжнародний).

Згідно з реєстром майже 79,63% громадських об'єднань не визначилися з масштабами своєї діяльності. 0,03% припадає на міжнародний статус. Наявність у назві слова «український» або «Україна» дало підставу визначати, що діяльність громадського об'єднання буде провадитися в межах всієї України (всеукраїнський рівень); «Запорізький» / «обласний» – у межах Запорізької області (регіональний рівень). Наявність похідних термінів від назв населених пунктів Запорізької області чи її частин плюс слова «місцевий» було основою для віднесення громадського об'єднання в категорію локального (місцевого) рівня. Крім того, наявність у назві такого слова як «клуб» слугувало маркером для автоматичної класифікації громадського об'єднання в категорію «місцевий».

Отже, за результатом аналізу повних назв громадських об'єднань було визначено 48,39% локальних громадських організацій, найменша позиція також залишається у міжнародних громадських організацій – 0,26%. Однак це повністю не вирішило питання – майже для 35% громадських організацій не можливо визначити масштаби діяльності.

Картка реєстрації громадської організації містить запис «Здійснення підприємницької діяльності». Поняття громадського об'єднання не має на меті отримання прибутку та ведення підприємницької діяльності. Серед громадських

організацій налічується 92,22%, які зазначили свій статус неприбутковості, вказавши «Ні». Лише 0,53% зазначають про бажання отримувати прибуток в рамках громадського об'єднання. У 7,25% організацій дані про стан неприбутковості відсутні.

Наявність засобів зв'язку з громадськими організаціями (номери телефонів, факси, сайти, інші соціальні ресурси) згідно з реєстром є показником принципу відкритості, прозорості та публічності. Як виявилось, більшість громадських об'єднань, а саме 85,43%, не надають такої інформації. Це дає підставу вважати, що об'єднання, які не надають таку інформацію, або не мають таких засобів зв'язку, або умисно уникають надання такої інформації.

Змінна «Спрямування діяльності громадських організацій за смисловим змістом назви» була зазначена нами тому, що громадські об'єднання у пункті «Спрямованість» могли нічого не зазначати та серед представлених переліків не було виявлено чіткої класифікації. Також розглядався можливий перетин з іншими напрямками діяльності. За ключовими словами із назв організацій були виділені певні напрями діяльності громадських об'єднань Запорізької області. Результати аналізу дозволили зменшити рівень невизначеності з 66% до 18,45%. Найбільш розповсюдженим спрямуванням для громадських об'єднань виявилось «Фізкультурно-спортивне», яке склало 16,11%. Найменш популярним виявилось сільське господарство – 0,49%.

Веб-ресурс «Реєстр громадських об'єднань» має звернути увагу на недосконалу класифікацію, зробити її універсальною, вимагати від громадських об'єднань заповнення цього пункту та доповнити свою пошукову систему за критерієм «Спрямованість».

Рис. 5. Хмара слів з україномовних назв громадських об'єднань Запорізької області

Як можна побачити, на першому місці знаходяться слова, що визначають єдність (клуб, асоціація, центр, федерація, союз тощо) у певному регіональному центрі (Бердянськ, Мелітополь, Вільнянськ тощо). На другому місці ідуть спеціалізації – спортивна, молодіжна, інфраструктурна. Під час проведення даної процедури виявилось, що в реєстрі громадських об'єднань існують численні записи з помилками в ключових атрибутах – назвах. Як в англійських варіантах, так і українських.

повному найменуванню, або по одному ключовому слову, якась організація обов'язково не з'явиться в результатах його пошуку.

Помилки, що найчастіше зустрічаються в англомовних назвах громадських організацій, пов'язані із написанням таких термінів, як «government» та «public». Крім цього, відсутня уніфікація офіційного перекладу назви Запорізької області, що обумовлено як законодавчою базою (змінюю правил транслітерації), так і людським фактором.

Найвні помилки такого роду дають нам право стверджувати, що позитивним моментом соціального аудиту є пошук невідповідностей чи помилок в офіційній документації. Тому, чим більше некомпетентність осіб, що ухвалюють рішення про реєстрацію громадського об'єднання (як засновників, так і представників органів реєстрації), тим більше обсяг помилок та порушень в офіційній документації громадського об'єднання.

Кількість реєстраційних записів, в яких наявні помилки орфографічного характеру в назві громадського об'єднання українською мовою

Район області	Кількість помилок
м. Запоріжжя	33
м. Мелітополь	17
Михайлівський	5
м. Бердянськ	4
Кам'янсько-Дніпровський	4

Приазовський	4
м. Енергодар	3
Приморський	2
Василіський	2
Великобілозерський	2
Запорізький	2
Мелітопольський	2
м. Токмак	1
Чернігівський	1
Бердянський	1
Гуляйпільський	1
Новомиколаївський	1
РАЗОМ	85

Таблиця 3

Кількість реєстраційних записів, в яких наявні помилки орфографічного характеру в назві громадського об'єднання англійською мовою

Район області	Кількість помилок
м. Запоріжжя	40
м. Мелітополь	7
Оріхівський	4
м. Бердянськ	2
м. Енергодар	2
Гуляйпільський	1
Приморський	1
Розівський	1
Токмацький	1
Чернігівський	1
РАЗОМ	60

Висновки.

За результатами проведеного дослідження можна зробити висновок, що дані громадських організацій не повністю структуровано. Більша частина громадських організацій не надає повної інформації про себе, що дає змогу їх «не помітити» у такій кількості організацій за параметрами пошуку.

Багато недоліків має веб-ресурс «Реєстр громадських об'єднань»:

- має малий запас надання пошукового запиту – лише 500 запитів на сторінку;
- пошукова система недоопрацьована та потребує доповнення;
- реєстраційні картки не завжди

містять повну інформацію про громадську організацію та потребують особливого контролю;

– пункт «Спрямованість» потребує розширення класифікації за видами громадських організацій.

У цілому, аналізуючи роботу пошукової системи реєстру громадських об'єднань, можна сказати, що не всі громадські об'єднання змогли потрапити до вибірки для нашого аналізу. Стан ведення реєстру громадських організацій вкрай жакхливий та потребує повного перегляду та контролю як процедур подання даних, так і процедур викладу даних на вебресурс у відкритий доступ.

Усю сукупність рекомендацій, які можна надати для оптимізації діяльності громадських об'єднань в Україні, можна поділити на три групи: для громадських об'єднань, для державної влади та для місцевої влади або донорів.

1. Рекомендації для громадських організацій.

Під час заснування або оновлення даних громадської організації чітко перевіряти повноту наданої інформації за заявою.

Перевірка орфографії написання найменувань – українською та, за необхідністю, англійською мовою. Якщо в організації відсутня потреба у міжнародних донорах або не планується співпраця з іноземними контрагентами, краще зовсім нічого не вигадувати і залишити поле для англійської назви порожнім. Для тих, хто не може діяти без підтримки іноземців, пам'ятати, що під час роботи із міжнародними (американськими особливо) донорськими організаціями можуть виникнути проблеми, тому якість поданих англійських даних – один із гарантів успіху.

Обов'язковим пунктами для заповнення є «Спрямованість» та «Засоби зв'язку». Саме так громадськість зможе дізнатися про спрямованість організації та прослідкувати діяльність на інформаційному ресурсі, сайті, або подзвонити на пряму.

Інформування про свою діяльність міської спільноти. Так, залучення громади підвищує рівень довіри, а також залучення жителів працює на розповсюдженні інформації серед родичів, друзів, колег та у соціальних ресурсах.

2. Рекомендації для органів державної влади

Продовжити удосконалювати можливості веб-ресурсу «Реєстр громадських об'єднань». У першу чергу проблема веб-ресурсу підводить принцип Закону України «Про громадські об'єднання» про прозорість, відкритість та публічність. Його обмеження у пошуку до 500 записів на сторінку не дають

користувачам повного доступу до даних, які корисні як для громади, так і для потенційних донорів.

Розробити більш чітку форму для пошукової системи веб-ресурсу «Реєстр громадських об'єднань». Зокрема, додати більше пошукових можливостей до пункту пошуку «Місцезнаходження»: по вулиці та ін. Не кожен громадянин може знати повне найменування організації, її реєстраційний номер та інші номерні дані.

Розширити перелік пункту «Спрямованість» та зобов'язати громадські організації зазначати ці дані у повній мірі.

Розробити формалізовану систему для реєстраційних карток громадських організацій. Більшість громадських організацій не надають повну інформацію про себе.

Проводити регулярний контроль веб-ресурсу «Реєстр громадських об'єднань» задля уникнення можливих системних проблем.

Повернути позицію «кількість суб'єктів ЄДРПОУ за різними організаційно-правовими формами господарювання» для статистичного бюлетеню «Діяльність громадських організацій». Така інформація буде доповнювати представлені дані та нести корисну інформацію для громади і дослідників.

3. Рекомендації для органів міської влади / донорів.

Розробити прозору систему залучення громадських об'єднань до взаємодії на спільних умовах. Через проблему особистих контактів зростає рівень недовіри громади до органів влади.

Запровадити програм для реалізації взаємодії громадських об'єднань та органів влади. Наприклад, використовувати досвід діяльності громадських об'єднань в якості експертів у питаннях розвитку громади; проведення програм-тренінгів для громадських об'єднань без досвіду та навичок ведення звітної діяльності.

БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОСИЛАННЯ

1. Аудит: навчальний посібник / Дерев'яно С.І., Кузик Н.П., Олійник С.О. та ін. – Київ: Центр учбової літератури, 2016. – 380 с.
2. Бардалим В.М. «Реєстр громадських об'єднань» як інструмент інформаційної підтримки неформальної освіти: сучасний стан та перспективи використання. – Режим доступу: lib.iitta.gov.ua/10346/1/Tezy_mol_vcen_11_12_2014.pdf.
3. Бухгалтерська звітність підприємств (2003). Режим доступу: <https://readbookz.net/book/118/3066.html>.
4. Грищенко М. Стан та умови розвитку міських НУО та ініціатив в Маріуполі, Краматорську, Слов'янську. – Режим доступу: <https://donbasstudies.org/stan-ta-umovirozvitku-miskih-nuo-ta-initsiativ-v-mariupoli-kramatorsku-slov-yansku/>.
5. Громадянське суспільство України: сучасні практики та виклики розвитку: аналіт. доповідь / Яблонський В. М., Андріюченко Т. В., Бекешкіна І. Е. та ін. ; за заг. ред. О. А. Корнієвського, Ю. А. Тищенко, В. М. Яблонського. – Київ : НІСД, 2018. – 128 с.
6. Данькова Н. В. Аудит. Учебно-практическое пособие. – Балашиха, 2009. – Режим доступу: <https://studopedia.org/2-37.html>.
7. Долбнева Д. В. Сутність соціального аудиту та його роль у формуванні конкурентоспроможності вітчизняних підприємств // Бізнес-інформ. – 2014. – № 9. – С. 190.
8. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність : Закон України від 21.12.2017 № 2258-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2018. – № 9.
9. Про громадські об'єднання : Закон України від 22.03.2012 № 4572-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 1.
10. Мазурик О. В. Соціальний аудит як тип сучасного суспільного контролю: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора соціол. наук. – Режим доступу: http://www.soc.univ.kiev.ua/sites/default/files/newsfiles/mazurik_avtoreferat.doc.
11. Мазурик О. В. Соціальний аудит як сучасна діагностична технологія: теоретико-методологічні засади дослідження, західний досвід, вітчизняні перспективи // Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Серія : Соціологічні дослідження сучасного суспільства: методологія, теорія, методи. – 2015. – № 1148. – Вип. 34. – С. 107-113.
12. Опитування громадської думки для оцінки змін в обізнаності громадян щодо громадських організацій та їхньої діяльності. – Режим доступу: <https://dif.org.ua/uploads/pdf/11840830095b58982de29a54.07265026.pdf>.
13. Про затвердження Порядку ведення Реєстру громадських об'єднань : Постанова Кабінету Міністрів України від 19.12.2012 № 1212 // Офіційний вісник України. – 2013. № 1.
14. Паніна Н.В. Технологія соціологічного дослідження: Курс лекцій. – 2-е видання, доповнене. – Київ, 2007. – 320 с.
15. Полякова Л.М., Демків Н.І. Аспекти розвитку системи соціального аудиту в Україні // Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка». – 2009. – № 639. – С. 159-162.
16. Результати дослідження стану й спроможності ОГС Запорізької області (інфографіка). – Режим доступу: <https://www.gurt.org.ua/articles/33169/>.
17. Романенко С.В. Виртуальное пространство: методологические подходы к изучению // Вісник Одес. нац. ун-ту. – 2006. – Т. 11. – Вип. 10. – С. 54-60.
18. Руденко І. Ю. Етичні аспекти обліку та аудиту аудиту. – Режим доступу: <https://fp.cibs.ubs.edu.ua/files/1302/13riieao.pdf>.
19. Статистичний збірник. «Діяльність громадських організацій в Україні» 2017 рік. – Режим доступу: https://ukrstat.org/uk/druk/publicat/kat_u/2018/zb/07/zb_go_2017.pdf.
20. Статистичний щорічник: «Міста та райони Запорізької області за 2017 рік». – Запоріжжя: Головне управління статистики у Запорізькій області, 2018. – 261 с.
21. Теорія і методика роботи з дитячими та молодіжними організаціями України : навч. посіб. / О. В. Лісовець. – Київ : ВЦ «Академія», 2011. – 256 с.
22. Українське суспільство 1992-2013. Стан та динаміка змін. Соціологічний моніторинг / За ред. д.ек.н. В. Ворони, д.соц.н. М. Шульги. – Київ : Інститут соціології НАН України, 2013. – 566 с.
23. Черниш Н. Й. Соціологія: Підручник / За ред. д-ра соціол. наук, проф. В.М. Пічі. – 4-те видання, виправлене. – Львів: Магнолія 2006. – 2009. – 293 с.
24. Шулу А.А. Социальный аудит. Учебное пособие / под общ. редакцией д.э.н., проф. А. А. Шулу, д. э. н., проф. Ю. Н. Полова. – Москва: Издательский дом «АТИСО», 2008. – 620 с.
25. Definition of NGOs. – Режим доступу: <http://www.ngo.org/ngoinfo/define.html>.
26. Civil Society Organizations. Global Education Magazine. – Режим доступу: <http://www.globaleducationmagazine.com/civil-society-organizations-2/>.
27. Kosuke I. Quantitative Social Science: An Introduction. – Princeton : Princeton University Press, 2017. – 406 p.
28. Chang W. R Graphics Cookbook. – Sebastopol : O'Reilly Media, 2018. – 1151 p.

REFERENCES

1. Derevianko, S.I., Kuzyk, N.P., Oliynyk, S.O. (2016). *Audyt [Audit]*. Kyiv: *Tsentr uchbovoi literature* [in Ukrainian].
2. Bardalym, V.M. “*Reiestr hromadskykh obiednan*» yak instrument informatsiinoi pidtrymky neformalnoi osvity: suchasnyi stan ta prespektyvy vykorystannia [Public Register as a Tool for Informal Support for Non-Formal Education: Current State and Prospects for Use]. Retrieved from: lib.iitta.gov.ua/10346/1/Tezy_mol_vcen_11_12_2014.pdf [in Ukrainian].
3. *Bukhhalterska zvitnist pidpriemstv* [Accounting of enterprises]. (2003). Retrieved from: <https://readbookz.net/book/118/3066.html> [in Ukrainian].
4. Hryshchenko, M. *Stan ta umovy rozvytku miskykh NUO ta initsiatyv v Mariupoli, Kramatorsku, Sloviansku* [State and conditions of development of urban NGOs and initiatives in Mariupol, Kramatorsk, Slavyansk]. Retrieved from: <https://donbasstudies.org/stan-ta-umovirozvitku-miskih-nuo-ta-initsiativ-v-mariupoli-kramatorsku-slov-yansku/> [in Ukrainian].
5. Iablonskyi, V. M., Andriuchenko, T. V., Bekeshkina, I. E. (2018). *Hromadianske suspilstvo Ukrainy: suchasni praktyky ta vyklyky rozvytku: analit. Dopovid* [Civil Society of Ukraine: Current Practices and Challenges for Development: An Analytical Report]. Kyiv : NISD [in Ukrainian].
6. Dankova, N. V. (2009). *Audyt. Uchebno-praktycheskoe posobie* [Audit. A practical manual]. Balashykh. Retrieved from : <https://studopedia.org/2-37.html> [in Russian].
7. Dolbnieva, D. V. (2014). *Sutnist sotsialnoho audytu ta yoho rol u formuvanni konkurentospromozhnosti vitchyznianskykh pidpriemstv* [The essence of social audit and its role in shaping the competitiveness of domestic enterprises]. *Biznesinform*, 9 [in Ukrainian].
8. Pro audyt finansovoi zvitnosti ta audytorsku diialnist : Zakon Ukrainy vid 21.12.2017 № 2258-VIII [On the Audit of Financial Reporting and Audit Activity. Law of Ukraine of December 27, 2017 № 2258-VIII]. (2018). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 9 [in Ukrainian].
9. Pro hromadski obiednannia : Zakon Ukrainy vid 22.03.2012 № 4572-VI [About public associations: Law of Ukraine]. (2013). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 1 [in Ukrainian].
10. Mazuryk, O. V. *Sotsialnyi audyt yak typ suchasnoho suspilnoho kontroliu*. Ph.D. Thesis, Social Science, Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine. Retrieved from: http://www.soc.univ.kiev.ua/sites/default/files/newsfiles/mazurik_avtoreferat.doc [in Ukrainian].
11. Mazuryk, O. V. (2015). *Sotsialnyi audyt yak suchasna diahnostychna tekhnolohiia: teoretyko-metodolohichni zasady doslidzhennia, zakhidnyi dosvid, vitchyzniani perspektyvy* [Social audit as a modern diagnostic technology: theoretical and methodological bases of research, western experience, domestic perspectives]. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu imeni V.N. Karazina*. Serija: Sotsiolohichni doslidzhennia suchasnoho suspilstva: metodolohiia, teoriia, metody, 1148, 34, 107-113 [in Ukrainian].
12. *Opytuvannia hromadskoi dumky dlia otsinky zmin v obiznanosti hromadian shchodo hromadskykh orhanizatsii ta yikhnoi diialnosti* [Opinion polls to assess changes in public awareness of NGOs and their activities]. Retrieved from: <https://dif.org.ua/uploads/pdf/11840830095b58982de29a54.07265026.pdf> [in Ukrainian].
13. Pro zatverdzhennia Poriadku vedennia Reiestru hromadskykh obiednan : Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 19.12.2012 № 1212 [On Approval of the Procedure of Keeping the Register of Public Associations: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine]. (2003). *Ofitsiyni visnyk Ukrainy*, 1 [in Ukrainian].
14. Panina, N.V. (2007). *Tekhnolohiia sotsiolohichnoho doslidzhennia: Kurs lektsii* [Technology of sociological research: Course of lectures]. (2th ed.). Kyiv [in Ukrainian].
15. Poliakova, L.M., Demkiv, N.I. (2009). *Aspekty rozvytku systemy sotsialnoho audytu v Ukraini* [Aspects of development of social audit system in Ukraine]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu «Lvivska politekhnika»*, 639, 159-162 [in Ukrainian].
16. *Rezultaty doslidzhennia stanu y spromozhnosti OHS Zaporizkoi oblasti (infohrafika)* [Results of the research of the state and capacity of CSOs of Zaporizhzhya region (infographic)]. Retrieved from: <https://www.gurt.org.ua/articles/33169/> [in Ukrainian].
17. Romanenko, S.V. (2006). *Vyrtualnoe prostranstvo: metodolohicheskye podhody k izucheniju* [Virtual space: methodological approaches to learning]. *Visnyk Odeskoho Natsionalnoho Universytetu*, 11, 10, 54-60 [in Russian].
18. Rudenko, I. Yu. *Etychni aspekty obliku ta audytu* [Ethical aspects of accounting and auditing]. Retrieved from: <https://fp.cibs.ubs.edu.ua/files/1302/13riieao.pdf> [in Ukrainian].
19. *Statystychnyi zbirnyk. «Diialnist hromadskykh orhanizatsii v Ukraini» 2017* [Statistical collection. «Activities of NGOs in Ukraine» 2017.]. Retrieved from: https://ukrstat.org/uk/druk/publicat/kat_u/2018/zb/07/zb_go_2017.pdf [in Ukrainian].
20. *Statystychnyi shchorichnyk: «Mista ta raiony Zaporizkoi oblasti za 2017 rik»* [Statistical Yearbook: «Cities and Districts of Zaporizhzhia Region for 2017»]. *Zaporizhzhia: Holovne upravlinnia statystyky u Zaporizkii oblasti*, 2018. [in Ukrainian].
21. Lisovets, O. V. (2011). *Teoriia i metody roboty z dytiachymy ta molodizhnymy orhanizatsiiami Ukrainy : navch. posib* [Theory and methodology of working with children's and youth organizations of Ukraine: a textbook]. Kyiv : *VTs «Akademiia»* [in Ukrainian].
22. *Ukrainske suspilstvo 1992–2013. Stan ta dynamika zmin. Sotsiolohichni monitorynh* [Ukrainian Society 1992-2013. Status and dynamics of change. Sociological monitoring], V. Vorona, M. Shulha. (red.). (2013). Kyiv : *Instytut*

sotsiologii NAN Ukrainy [in Ukrainian].

23. Chernysh, N. Y. (2009). *Sotsiologhiia: Pidruchnyk* [Sociology: Textbook], V.M. Pichi (red.). (4th ed.). Lviv: Mahnoliia 2006 [in Ukrainian].

24. Shulus, A.A., Polov, Yu. N. (2008). *Sotsyalnyi audyt. Uchebnoe posobyie* [Social audit. Tutorial]. Moskva: Yzdatelskyi dom «ATYSO» [in Russian].

25. *Definition of NGOs*. Retrieved from: <http://www.ngo.org/ngoinfo/define.html>.

26. *Civil Society Organizations. Global Education Magazine*. Retrieved from: <http://www.globaleducationmagazine.com/civil-society-organizations-2/>.

27. Kosuke, I. (2017). *Quantitative Social Science: An Introduction*. Princeton: Princeton University Press.

28. Chang, W. (2018). *R Graphics Cookbook*. Sebastopol: O'Reilly Media.

Кудінов Ігор Олексійович

Кандидат філософських наук, доцент
Запорізький національний університет
69600, Запоріжжя, вул. Жуковського, 66

Email: info@igokudinov.pro

Kudinov Igor

Ph.D. of Philosophy, Assos. Prof.
Zaporizhzhia National University
66, Zhukovsky St., Zaporizhia, 69600, Ukraine

ORCID: 0000-0001-7785-1637

Павленко Іва Олександрівна

Кандидат філософських наук, доцент
Запорізький національний університет
69600, Запоріжжя, вул. Жуковського, 66

Email: iva.fsu@gmail.com

Pavlenko Iva

Ph.D. of Philosophy, Assos. Prof.
Zaporizhzhia National University
66, Zhukovsky St., Zaporizhia, 69600, Ukraine

ORCID: 0000-0001-9994-6477

Гончарова Валерія Сергіївна

Кандидат філософських наук, доцент
Запорізький національний університет
69600, Запоріжжя, вул. Жуковського, 66

Email: vgoncharova1998@gmail.com

Honcharova Valeriia

Ph.D. of Philosophy, Assos. Prof.
Zaporizhzhia National University
66, Zhukovsky St., Zaporizhia, 69600, Ukraine

ORCID: 0000-0003-3471-9024

Цитування: Кудінов І. О., Павленко І. О., Гончарова В. С., Соціальний аудит діяльності громадських об'єднань Запорізької області / І. О. Кудінов // Науково-теоретичний альманах «Грані». – 2019. – Т. 22. – № 7. – С.35-48.

Citation: Kudinov I.O.& Pavlenko I.O.&Honcharova V.S. (2019). *Sotsialnyi audyt diialnosti hromadskykh obiednan Zaporizkoi oblasti* [Social audit of csos' activity in Zaporizhzhia region]. *Scientific and theoretical almanac «Grani»*, 22 (7), 35-48.

Стаття надійшла / Article arrived: 25.06.2019

Схвалено до друку / Accepted: 19.07.2019